

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

януари – март 2013 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на март 2013 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 8832.3 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза нарастване, което спрямо края на март 2012 г. е в размер на 566.4 млн. лв., или 6.85%, докато през предходния едногодишен период (март 2011 г. – март 2012 г.) беше отчетен прираст от 618.2 млн. лв., или 8.08%.

През първото тримесечие на 2013 г. динамиката на парите в обращение следваше ясно очертаната сезонна цикличност. За този период от годината е характерен отрицателен емисионен резултат, намиращ израз в намаление на парите в обращение спрямо края на предходната година.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

През януари – март 2013 г. парите в обращение намаляха със 717.8 млн. лв., или със 7.52% в сравнение с края на 2012 г. Това намаление е с 2.21 процентни пункта (пр.п.) по-голямо от отчетеното за същия период на 2012 г. В рамките на разглеждания период положителен месечен темп на нарастване на парите в обращение беше регистриран през февруари, когато бе отчетено увеличение с 0.05% спрямо края на януари.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.III.2012	31.XII.2012	31.III.2013	Изменение	
				в %	в %
				к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
	1	2	3		
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	8 265.9	9 550.1	8 832.3	6.85	-7.52
<i>Банкноти</i>	8 085.8	9 354.9	8 637.2	6.82	-7.67
<i>Разменни монети</i>	174.4	189.1	189.0	8.37	-0.08
<i>Възпоменателни монети</i>	5.7	6.0	6.1	6.33	0.55

В края на първото тримесечие на 2013 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.79%, като спрямо края на 2012 г. той е намалял с 0.17 пр.п. За едногодишен период е отчетено намаление от 0.03 пр.п.

Към 31 март 2013 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.14%. През първото тримесечие той е нараснал с 0.16 пр.п., а за едногодишен период – с 0.03 пр.п.

В края на първото тримесечие на 2013 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.07%, колкото и в края на март 2012 г. Спрямо края на 2012 г. дялът на възпоменателните монети е нараснал с 0.01 пр.п.

В изпълнение на монетната си програма за 2013 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през първото тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение сребърна възпоменателна монета с нанесено частично позлатяване „Цар Самуил“ от серията „Средновековни български владетели“ с номинална стойност 10 лева.

Средната банкнота в обращение в края на първото тримесечие на 2013 г. е 27.73 лв., което показва увеличение с 0.46 лв. от края на 2012 г. За едногодишен период стойността ѝ е нараснала с 0.70 лв. (2.59%) вследствие на по-високия темп на нарастване в паричното обращение на броя банкноти от 50 и 100 лева в сравнение с останалите купюри.

Стойността на средната разменна монета в обращение е 0.13 лв. и остава без промяна както спрямо края на 2012 г., така и за едногодишен период.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 31 март 2013 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 8637.2 млн. лв. В края на първото тримесечие на 2013 г. в обращение са 311.5 млн. бр. банкноти, които са с 31.5 млн. бр., или с 9.18% по-малко в сравнение с края на 2012 г. По стойност отчетеното намаление за същия период е в размер на 717.7 млн. лв., или 7.67%. За едногодишен период (спрямо края на март 2012 г.) броят на банкнотите в обращение се е увеличил с 12.3 млн., или с 4.12% при нарастване с 4.74%, отчетено за периода март 2011 г. – март 2012 г. За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е нараснала с 551.4 млн. лв., или с 6.82% при 8.11% за предходния едногодишен период.

Спрямо края на 2012 г. в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 50, 20 и 10 лева, съответно с 0.07, 0.97 и 0.56 пр.п.;
- нараства дялът на банкнотите от купюри 100, 5 и 2 лева, съответно с 1.53, 0.03 и 0.04 пр.п.

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на март 2013 г. е в размер на 3044.3 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (35.25%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.85%.

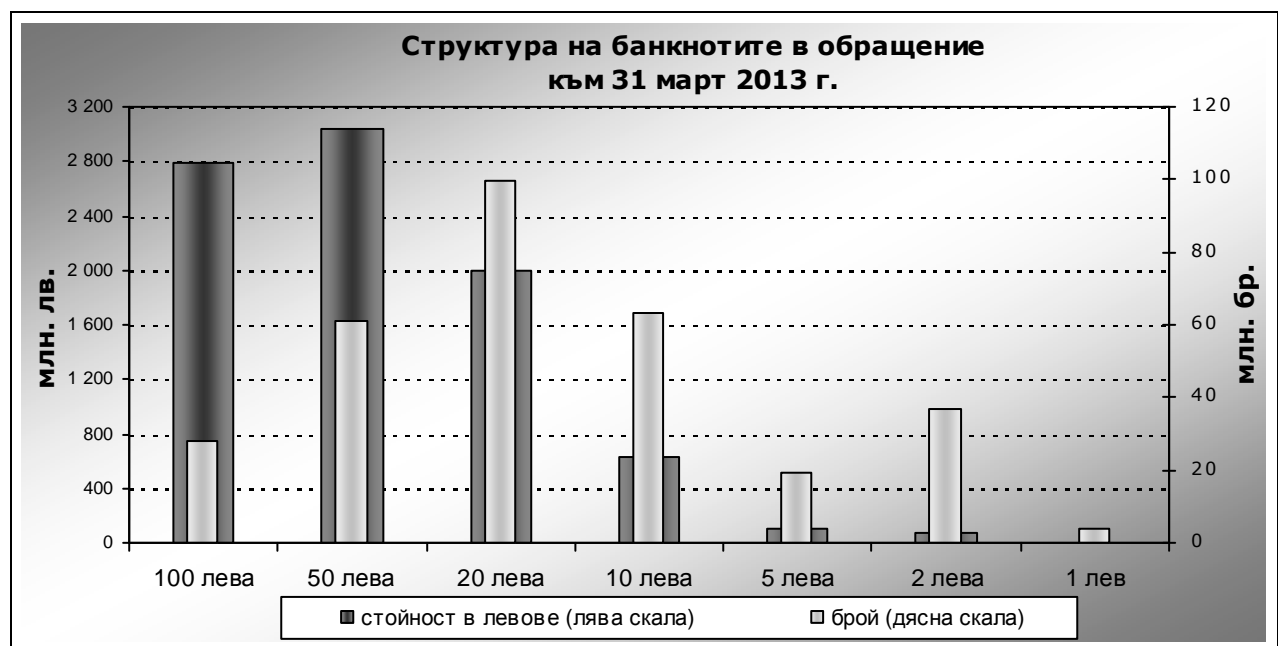
В структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период се наблюдават следните промени:

- намалява дялът на купюрите от 20 и 10 лева, съответно с 0.80 и 1.18 пр.п.;
- нараства дялът на купюрите от 100, 50, 5 и 2 лева, съответно с 0.56, 0.28, 0.24 и 0.78 пр.п.

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на първото тримесечие на 2013 г. е купюрата от 20 лева (31.93%), като в обращение са 99.5 млн. бр. банкноти от тази купюра.

За едногодишен период е отчетено нарастване на дела на банкнотите в обращение по брой при купюрите от 100, 50 и 2 лева, съответно с 0.52, 0.71 и 0.19 пр.п. В края на март 2013 г. дялът на тези купюри в общия брой банкноти в обращение е, както следва: 100 лева – 8.98%, 50 лева – 19.55%, и 2 лева – 11.76%.

За същия период е отчетено намаление на дела на банкнотите в обращение по брой при купюрите от 20, 10 и 5 лева, съответно с 0.42, 0.84 и 0.10 пр.п. Техните дялове в обращение в края на март 2013 г. са съответно 31.93% за купюра 20 лева, 20.37% за купюра 10 лева и 6.13% за купюра 5 лева.

Броят на разменните монети в обращение към края на март 2013 г. се е увеличил в сравнение с края на 2012 г. с 12.4 млн., или с 0.83% и достигна 1507.7 млн. бр., докато стойността им за същия период е намаляла с 0.2 млн. лв., или с 0.08%. За едногодишен период прирастът им по брой е 123.7 млн. бр. (8.94%), а по стойност – 14.6 млн. лв. (8.37%).

В края на март 2013 г. дялът на монетите от 1 и 2 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на 2012 г. съответно с 0.24 и 0.22 пр.п. За същия период при монетите от 5, 10, 20, 50 стотинки и 1 лев е отбелязано намаление на дела им,

което е в рамките от 0.02 пр.п. за монетите от 1 лев до 0.15 пр.п. за монетите от 20 стотинки.

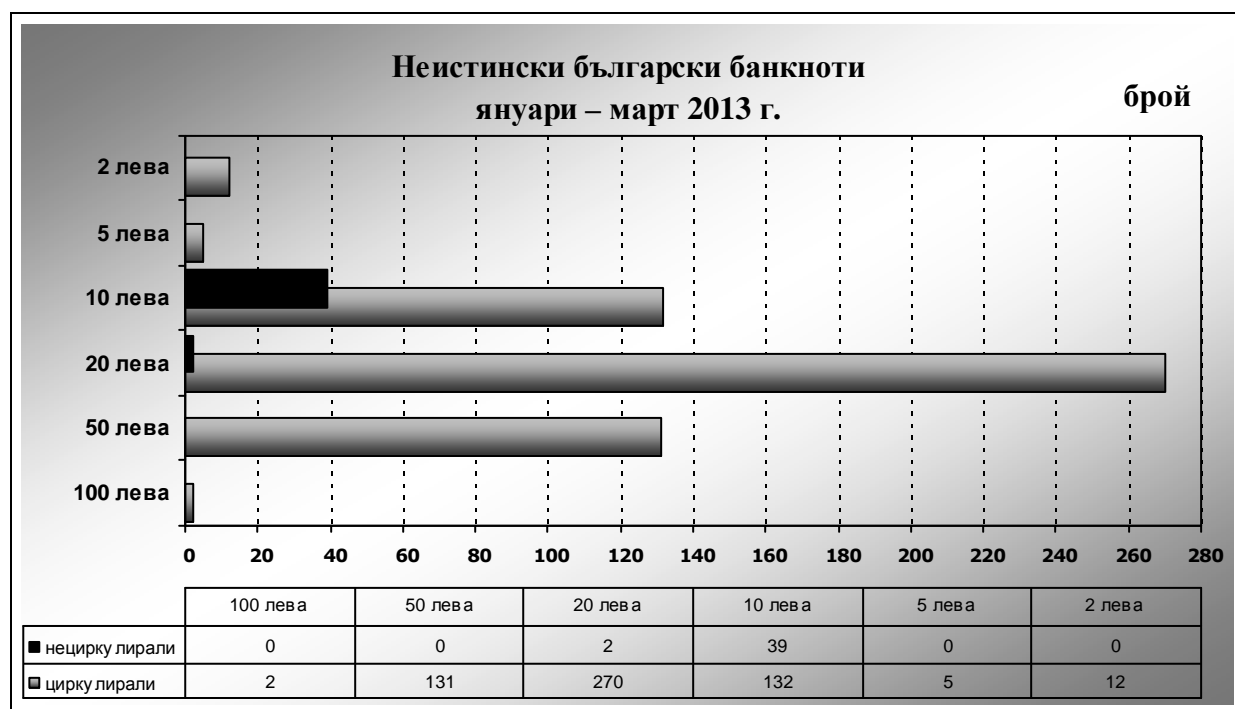
Дългосрочната тенденция на постоянно нарастване на годишна база на броя на разменните монети в обращение се запазва. Продължава и по-бързото нарастване на броя на монетите с по-ниска номинална стойност, в резултат на което се наблюдават промени в дяловете на отделните номинали в общия брой на монетите в обращение. За едногодишен период дялът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.24 и 0.45 пр.п., а на монетите от 5, 10, 20, 50 стотинки и от 1 лев намалява спрямо края на март 2012 г. съответно с 0.21, 0.32, 0.16, 0.01 и 0.01 пр.п.

Към 31 март 2013 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (30.36%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.85%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През първото тримесечие на 2013 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 593 броя неистински български банкноти, от които 552 са циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през първото тримесечие на 2013 г. са с 87 бр., или със 17.19% повече спрямо задържаните през четвъртото тримесечие на 2012 г.

Относителният дял на задържаните през първото тримесечие неистински български банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на март 2013 г. е 0.00019%.

От общия брой на задържаните през първото тримесечие на 2013 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрата от 20 лева (45.87%), следван от този на купюрата от 10 лева (28.84%) и на купюрата от 50 лева (22.09%). Относителният дял на неистинските банкноти от купюра 20 лева, задържани през първото тримесечие на 2013 г., в общия им брой в обращение към края на март 2013 г. е 0.000273%. Неистинските банкноти от купюри 2, 5 и 100 лева през първото тримесечие на 2013 г. са общо 19 на брой и с общ дял от 3.20% от всички задържани в НЦА през разглеждания период неистински банкноти.

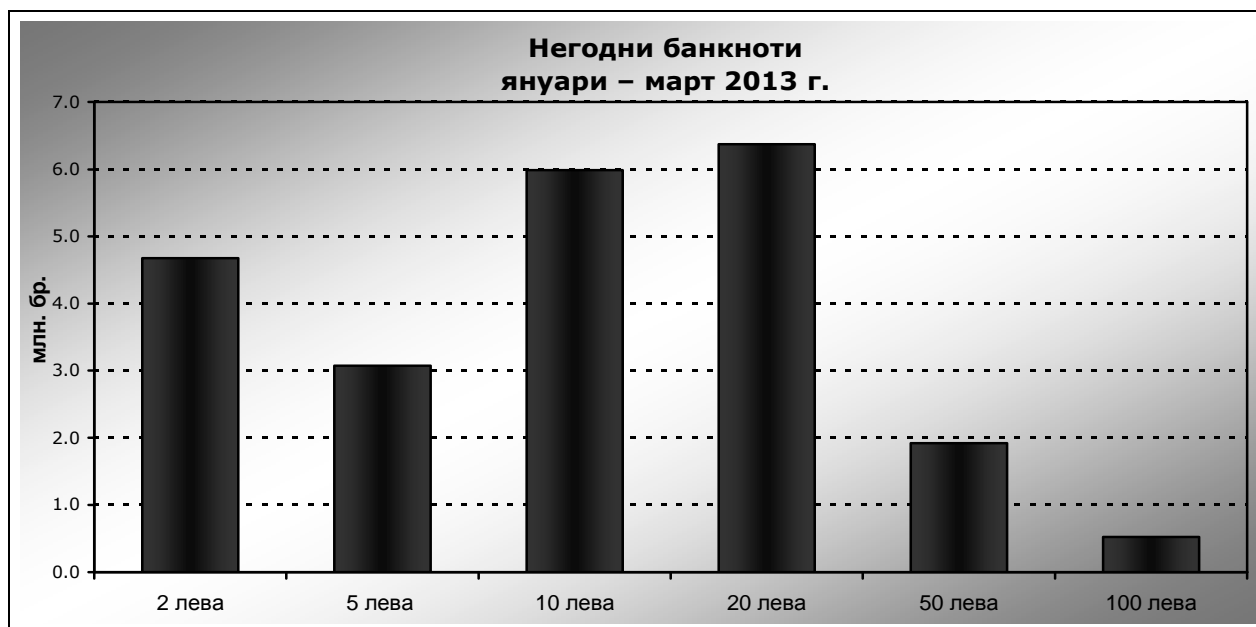
През януари – март 2013 г. бяха регистрирани и задържани общо 152 бр. неистински български разменни монети, от които 26 бр. от 20 стотинки, 120 бр. от 50 стотинки и 6 бр. от 1 лев.

При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първото тримесечие на 2013 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 919 бр. евро, 1290 бр. щатски долари и 42 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода януари – март 2013 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 22.6 млн. бр. банкноти. Те са с 2.0 млн. бр. (9.60%) повече в сравнение с данните за отделените през четвъртото тримесечие на 2012 г. негодни банкноти. Спрямо първото тримесечие на 2012 г. отделените като негодни банкноти са се увеличили с 0.6 млн. бр., или с 2.54%.

За едногодишен период (март 2012 г. – март 2013 г.) отделените като негодни банкноти са общо 85.0 млн. бр., или с 3.9 млн. бр. (4.82%) повече спрямо отделените през предходния едногодишен период (март 2011 г. – март 2012 г.).

При машинната обработка на банкнотите най-голям дял в общия брой банкноти, отделени като негодни, имат купюрите от 20 лева (28.25%). Отделените като негодни банкноти от 2 и 10 лева са с дялове, съответно от 20.74% и 26.53%. Делът на отделените през първото тримесечие на 2013 г. негодни банкноти от 5 лева е 13.64%, а на банкнотите от купюри 100 и 50 лева е по-малък и възлиза съответно на 2.31% и 8.51%.

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

При обработката на разменни монети в БНБ през първото тримесечие на 2013 г. са отделени като негодни 210.0 хил. бр., като спрямо същия период на предходната година техният брой намалява с 3.73%. Отделените като негодни разменни монети са с 41.5 хил. бр., или с 24.65% повече в сравнение с отделените през четвъртото тримесечие на 2012 г.